

פז:

החובל פרק שמיני בבא קמא

עין משפט
גזר מוצה

מסורת הש"ס

(א) כחוטות מה. נח. נחין. י. (ב) כחוטות מה. (ג) כחוטות מה. (ד) כחוטות מה. (ה) כחוטות מה. (ו) כחוטות מה. (ז) כחוטות מה. (ח) כחוטות מה. (ט) כחוטות מה. (י) כחוטות מה. (יא) כחוטות מה. (יב) כחוטות מה. (יג) כחוטות מה. (יד) כחוטות מה. (טו) כחוטות מה. (טז) כחוטות מה. (יז) כחוטות מה. (יח) כחוטות מה. (יט) כחוטות מה. (כ) כחוטות מה. (כא) כחוטות מה. (כב) כחוטות מה. (כג) כחוטות מה. (כד) כחוטות מה. (כה) כחוטות מה. (כו) כחוטות מה. (כז) כחוטות מה. (כח) כחוטות מה. (כט) כחוטות מה. (ל) כחוטות מה.

תורה אור השלם

1. חזקה כי יאמר אלוף לא אצא מעמך כי אהבך ואת ביתך כי טוב לו עמך. דברים טו טז

מוסף רש"י

יכול הרב לומר לעבד. מעמי. עשה עמי. מלאכה ואני זנך. אלא חזר על הפסוק (ג' י"ב). רב חסדא אמר. ספר תורה. נלמד טו. הכי פירוש והקדן קים (והשנים ב"ב ג'). דיקלא תמרי. והקדן קים. אכל דאביל מיניה. הקטן. נשיקא לא. שמה ארבע כה דבר מקלה ותאבד (שם).

לדון אדם רשאי לחבול בבתו דהא ישראלית היא ועבר על לא יוסיף פן יוסיף (דברים כה): מן השבת כוונת שבעד שלו. ולא בעד דלחור דטותן שבתו לרבו. קמני מיהת דעבר עברי שלו פטור והולכי ומעשה דיו שלו וה"נ כיון דבתו מעשה ידיה שלו

לשקול שבת דידה וקשה לרב דאמר לא זכתה תורה לאכל אלא שבת נעורים בלבד דודאי אפי' חגלות וזכתה לו: מודה רב בשבת. דהיינו ליה לאכל: כענו. לא זכי ליה רחמנא מידי אכל בבתו קטנה וזי ליה: אפי' למד יכול הרב כו'. פלוגתא נמשכת גיטין (ז' בפרק שני: ספר. סבא ואכול חזור על הפסוקים. ל"א ספר סבא לפתחי העיר: להעדרה. המותר על פסוקיה: דרבא כריה דרב עולא כפ' נערה שנתפתתה (מכות מג): לאכוס כפי למינסא ליה. דמאי שנה כי חבל צהו איהו דמפטור משבת משום דסמוכין על שולחנו כי חבלי צהו אחריו נמי לימנן ליה: במידי דספר ציה. ממונא כנון היכא דחבל צהו איהו דעומא ליה אן זיל שלים: ופרי מילא. דמן בשנים אומין (ב"מ דף י"ג). מילאמא צהו וצתו הקטנים הרי אלו שלו ואוקימנא התם (שם): גדול וקטן על שולחנו וזו קטן: דאפחיתא

ליה עבד עבדתא כולי יומא ולאורתא זיל סחר ואכול אבל עבד עברי דכתיב יכי טוב לו עמך עמך במאכל עמך במשחה לא כל שכן בחו כדאמר רבא בריה דרב עולא לא נצרכה אלא להעדרה ה"נ לא נצרכה אלא להעדרה במאי אוקימנא לכתרייתא בסמוכין על שולחנו גדולים יתן להם מיד קטנים יעשה להם סגולה אבאי לאביהם בעי למיחבי אמרי כי קא קפיד במידי דקא חסר במידי דאתא מעלמא לא קפיד והא מציאה דמעלמא קאתי להו וקא קפיד אמרי רווחא דקאתי להו מעלמא ולית להו צערא דגופייהו בגווה קפיד אבל חבלא דאית להו צערא דגופייהו ומעלמא קאתי להו לא קפיד והא התם דאית להו צערא דגופא ומעלמא קאתי להו וקא קפיד דקתני ולא עוד אלא (אפילו) אחרים שחבלו בה חייבין ליתן לאביה אמרי התם דגברא קפדנא הוא דהא אין סמוכין על שולחנו אפילו במידי דאתי להו מעלמא קפיד הכא דלאו גברא קפדנא הוא דהא סמוכין על שולחנו כי קא קפיד במידי דקא חסר ליה במידי דאתי להו מעלמא לא קפיד מציא סגולה רב חסדא אמר ספר תורה רבה בר רב הונא אמר דיקלא דאביל מיניה תמרי וכן אמר ריש לקיש לא זכתה תורה לאב אלא שבת נעורים בלבד ורבי יוחנן אמר אפילו פציעה פציעה ס"ד אפילו רבי אלעזר לא קמיבעיא ליה אלא חבלה דאפחיתא

דכתיב כי טוב לו עמך. הר"ר. היה גורם כשכיר כפושץ יהיה עמך (ויקרא כה) דמהאי קרא דריש ליה בספרי וכן נראה דההוא קרא בלוי כמידי אכל כי טוב לו עמך אינו אלא פטור דברים צעמלם דכתיב ויהי כי יאמר העבד לא אלא מעמך כי אהבך ואת ביתך כי טוב לו עמך ור"י אומר דאפילו גרסי כי טוב לו עמך נישא דמדקאמר כי טוב לו עמך ש"מ שכן נרץ לעשות: והא מציאה דמעלמא קאתי וקפיד. האי פירכא לא היו אלא למד לא גדול גדול ממש אכל לשמואל איכא טעמי טובא גבי מציאה דמריה אלא אביו דגבי חבלה לא שייך האי טעמא ח"נ אפי' לשמואל כפי חבלה שמייהא אלא אביו ומשני כיון דאית ליה צערא דגופא לא קפיד אב וקטן נמי לא יריגה אלא: וקתני ולא עוד אלא אחרים שחבלו בה חייבין ליתן לאביה. וא"ת מאי קושא הא אוקמנא קמיתא בשבת ובתרייתא דקתני בננותיו של אחרים קטנים יעשה להם סגולה דילמא מיירי בשאר דברים כגון זק וזעיר וי"ל דמפתחא הו דומיא דזכרים דיעשה להם סגולה דידהו מיירי אפי' בשבת שאין מעשה ידיהם לאכיל ועוד נוכל לפרש דהא דקתני בנני ובננותיו פטור דוקא בשבת וקפדנא הוא דלית לן למפטריה משום דסמוכין על שולחנו אלא משבת ולא משאר דברים דככל מקום מעשה ידיה לאכיל חתת מוונות דגבי אשה ועבד עברי וכעני וצתו שמוכר ככל מקום עשה עמי ואני זנך ולפ"ו ח"ש דלא מצי לאוקמנא בתרייתא בשאר דברים חוץ משבת דבשאר דברים אפי' בניו ובנותיו שלו חייב וכן משמע דמטעם סמוכין על שולחנו אין לפטורו אלא משבת דפרץ לעיל אי בסמוכין גדולים יתן להם מיד וכו' לאכיהן בעי למיחבי משמע דמשום דאוקמנא בסמוך פריך דלאכיהן בעי למיחבי ומנין לו זה אי משום דממנה ליה למציאה הא לשמואל אין מציאה גדול לאכיל אלא אי מייירי בשבת נישא דסבירא הוא כיון שהוא זן אותן דשבת שלהם יהיה לאכיל דכפרישית וסבר המקשה דאפי' לא יהיו מעשה גדולים לאכיל אפי' שהוא זן אותן מ"מ היכא דאמי מעלמא כשבת סבירא הוא שיהיה לאכיל והא דפרץ והא מציאה דמשמע דאי הו"א דשבת לאכיל הו"א הו"א קשה ליה ממציאה חזק וזעיר וריפו ובשבת דלא הו"א לאכיל משום דמציאה דמאי טפי למעשה ידיה דלאמר ברש מציאה האשה (מכות דף טו. וס) מציאה דהעדרה ע"י הדק דמי אף מצי למימר דהא דקאמר אי בסמוכין היינו אליה דמ"ד לאו גדול גדול ממש ומדמי למציאה:

הבא ידאו איניש דקפיד ב'. וא"ת וכו' דמן הדין שבת לאכיל דקאמר דבאזיט קפדנא חייבין ליתן שבת לאכיל אפילו כשאינם סמוכין לפסוח להעדרה ומן התורה היא של אכיל דכדדשינן צריש קדושין (ד' ג'): ובסוף אלו נערו (מכות ד' מ): ובגמרא שנתפתתה (שם ד' מ): כי ימכור איש את בתו לאמה מה אמה מעשה ידיה לרבה אף בת מעשה ידיה לאכיה א"כ מה ראו חכמים דנגרלא דלא קפדן אמר בנת קטנה של אחרים יעשה לה סגולה אפילו בשבת ושמה אמדו חכמים דעתו של אכיל ויודעים שמוחל להם משום צערא דגופייהו במידי דלא חסר ביה ואמו להו מעלמא:

ילא

א"ל לא זכתה תורה לאב אלא שבת נעורים בלבד. ואפי' פלגה בפניה דאפחיתא מכסהה קסבר רב דלית ליה לאכיל מיד וכן ר"ל לקמן ור"י פליג וק"ל דאם פלגה בפניה חגלותה של אב וא"ת ויהי כפליגי רב ור"י ארי יוחנן והא צריש נערה (שנתפתתה) (מכות ד' מ): וס"ת (ש) משמע דנתייחא דחבלה דפלגה בפניה הו"א לאכיל וי"ל דהתם מיירי בפחיתת כסף שעד ימי ו' בגרות שאלא מרשות אב שהיה נפחית דבר מועט אם היה רוצה למכרה אותו דבר מועט כ"ע מודו דלאכיל הו"א דהיינו שבת נעורים גמורים והכא נחלקו בכל הפחיתת שהיא נפחית כל ימיה בפליגה זו אף לאחר שכלו ימי הנעורים דכ"ל לרב ולר"ל דידה הו"א ור"י יוחנן סבר דהואיל ואירע פחיתת זו בנערותה מהא כולה לאכיל ח"נ הכא כמה שהיא נפחית לקדושין דס"ל לרב ולר"ל דלא זכי ליה אלא קדושין ממש והתם דהפסד מעשה ידיה דלא ממלא לה קושים:

כאן בסמוכין על שולחנו ב'. אורי"ל למ"ד בפרק קמא דב"מ (ד' י'): וס"ת גבי מציאה צהו וצתו הקטנים שהוא לאכיל לא גדול גדול ממש ולא קטן קטן ממש אלא גדול וקטן על שולחן אביו וזהו קטן וקטן שאין סמוך על שולחן אביו וזהו גדול אין חילוק בין חבלה שחבלו חובלין זו למציאה אכל חבלה שאחרים חובלין בהן הו"א דידהו ואפילו בסמוכין דמפתח לקמן דכיון דאית להו צערא דגופייהו ולא חסר לא קפיד אכל לשמואל דאמר התם קטן קטן ממש הו"א מציאה קטן לאכיל אפי' אין סמוך על שולחנו דמפתח טעמא התם שצעה שמואלה מריה אלא אביו וגדול אפי' סמוך על שולחנו מציאתו לעצמו דכיון דלא חסר לא קפיד וגם אין מריה אלא אכל הכא שהאכ חובל אם הוא סמוך אפי' גדול הו"א לאכיל דכיון דחסר קפיד ואם אין סמוך אפי' קטן הו"א לעצמו דכיון דאית ליה צערא דגופא אין מריה לאכיל ובחבלי צהו אחרים אפי' סמוכין וקטנים הו"א דידהו כיון דלא חסר וגם אין מריה:

דכתיב כי טוב לו עמך. הר"ר. היה גורם כשכיר כפושץ יהיה עמך (ויקרא כה) דמהאי קרא דריש ליה בספרי וכן נראה דההוא קרא בלוי כמידי אכל כי טוב לו עמך אינו אלא פטור דברים צעמלם דכתיב ויהי כי יאמר העבד לא אלא מעמך כי אהבך ואת ביתך כי טוב לו עמך ור"י אומר דאפילו גרסי כי טוב לו עמך נישא דמדקאמר כי טוב לו עמך ש"מ שכן נרץ לעשות: והא מציאה דמעלמא קאתי וקפיד. האי פירכא לא היו אלא למד לא גדול גדול ממש אכל לשמואל איכא טעמי טובא גבי מציאה דמריה אלא אביו דגבי חבלה לא שייך האי טעמא ח"נ אפי' לשמואל כפי חבלה שמייהא אלא אביו ומשני כיון דאית ליה צערא דגופא לא קפיד אב וקטן נמי לא יריגה אלא: וקתני ולא עוד אלא אחרים שחבלו בה חייבין ליתן לאביה. וא"ת מאי קושא הא אוקמנא קמיתא בשבת ובתרייתא דקתני בננותיו של אחרים קטנים יעשה להם סגולה דילמא מיירי בשאר דברים כגון זק וזעיר וי"ל דמפתחא הו דומיא דזכרים דיעשה להם סגולה דידהו מיירי אפי' בשבת שאין מעשה ידיהם לאכיל ועוד נוכל לפרש דהא דקתני בנני ובננותיו פטור דוקא בשבת וקפדנא הוא דלית לן למפטריה משום דסמוכין על שולחנו אלא משבת ולא משאר דברים דככל מקום מעשה ידיה לאכיל חתת מוונות דגבי אשה ועבד עברי וכעני וצתו שמוכר ככל מקום עשה עמי ואני זנך ולפ"ו ח"ש דלא מצי לאוקמנא בתרייתא בשאר דברים חוץ משבת דבשאר דברים אפי' בניו ובנותיו שלו חייב וכן משמע דמטעם סמוכין על שולחנו אין לפטורו אלא משבת דפרץ לעיל אי בסמוכין גדולים יתן להם מיד וכו' לאכיהן בעי למיחבי משמע דמשום דאוקמנא בסמוך פריך דלאכיהן בעי למיחבי ומנין לו זה אי משום דממנה ליה למציאה הא לשמואל אין מציאה גדול לאכיל אלא אי מייירי בשבת נישא דסבירא הוא כיון שהוא זן אותן דשבת שלהם יהיה לאכיל דכפרישית וסבר המקשה דאפי' לא יהיו מעשה גדולים לאכיל אפי' שהוא זן אותן מ"מ היכא דאמי מעלמא כשבת סבירא הוא שיהיה לאכיל והא דפרץ והא מציאה דמשמע דאי הו"א דשבת לאכיל הו"א הו"א קשה ליה ממציאה חזק וזעיר וריפו ובשבת דלא הו"א לאכיל משום דמציאה דמאי טפי למעשה ידיה דלאמר ברש מציאה האשה (מכות דף טו. וס) מציאה דהעדרה ע"י הדק דמי אף מצי למימר דהא דקאמר אי בסמוכין היינו אליה דמ"ד לאו גדול גדול ממש ומדמי למציאה:

Torah-Box.com
diffusion du judaïsme aux francophones